

Eugen Marius CHIRIȚĂ*

ISTORICUL PRIMEI REVISTE A POMPIERILOR MILITARI ROMÂNI

History of the first publication of Romanian military firefighters

Abstract. *Historiography has not given much attention to the press created for/by firefighters. Therefore, our study follows the evolution of the first such publication, created in April 1929 under the name Bulletin of Romanian Firefighters [Buletinul Pompierilor Români], until the present day, when it is called Romanian Firefighters [Pompierii Români]. The stated purpose of this magazine was to create a specific media space for studies and observations made by civil specialists in the science of firefighting. The main aspects pursued by our own analysis are related to the language, architecture, graphics, format of the magazine, its general vision and the vision of its editors, and so on. We also sought to do an overall review of articles published during its 92 years of existence, and an analysis on how the journal communicated information to its readers. As a result, our study shows how its discourse combined scientific information with the emotion of events being portrayed, the impulses addressed to the military, the chronicle of events within the country, and how the format of the journal changed along with shifts within the institution responsible for its editing. This included, but was not limited to, the change of the magazine's name with the advent and then the fall of the Communist regime. Our conclusions show the need for improvement of the information published in the journal, depending on the study of the past and the understanding of future perspectives.*

Keywords: *Romanian firefighters, image, media, editorial design, Pompierii Români (revistă), Buletinul Pompierilor Români (revistă)*

În *Comunicarea simbolică*, sociologul Vasile Dâncu examinează semnificația imaginii percepute de o audiență, considerând-o o reprezentare simbolică a realității: „încărcată de semne,... un act magic, simbolic” a cărui existență este dată doar de semnificațiile pe care le transmite¹. Din punct de vedere funcțional, *psyche* pune „imaginea” la baza tuturor rațiunilor și motivărilor psihice, fie că este vorba despre opinii, încredințări ori principii². Orice obiect, fie el real sau închipuit, se

* PhD Candidate, „Dunărea de Jos” University, Galați, Romania; eugenmariuschirita@gmail.com

Date submitted: July 6th, 2021

Revised version submitted: July 15th, 2021

Final draft accepted: July 26th, 2021

¹ Vasile Sebastian Dâncu, *Comunicarea simbolică*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2009, p. 54.

² Ștefan Vlăduțescu, „A standard mass media image analysis” în *Annals of the University of Craiova for Journalism, Communication and Management*, vol. 4, nr. 66-78/2018, pp. 66-67.

construiește din imagini extrase din viața cotidiană. Întâlnite la R. Dyer³, aceste ipoteze au fost studiate și de către P. Popescu-Neveanu, care a arătat că imaginea este un model figurativ rezultând din întâlnirea dintre percepție și manifestarea gândirii⁴.

În general, oamenii sunt preocupați de imaginea lor, și deseori se îngrijesc mai mult de felul în care sunt văzuți decât de realitatea faptelor proprii. La rândul-le, organizațiile își doresc un impact pozitiv asupra cetățenilor și alocă resurse umane și materiale pentru a dezvolta, consolida și menține o imagine bună, deci un capital de încredere. Imaginea unei instituții impregnează tot ceea ce ea produce. Un student care a absolvit cursurile unei universități cu un prestigiu slab va fi urmărit de renumele acesteia, fapt care se va reflecta negativ asupra capacităților personale.

Importanța *imaginii* a crescut atât din punct de vedere istoric cât și axiologic, existând astăzi inclusiv baze legale menite să apere imaginea persoanei sau a instituției⁵. Aceasta pentru că imaginea este o amprentă pe care oamenii, instituțiile, produsele nu au obținut-o în mod gratuit (însemnând că bani, timp și efort intelectual au fost investite în acest sens). Alocarea acestor resurse este menită să construiască o imagine anume în mintea unui subiect exterior. Putem astfel concluziona că imaginea publică, aspectele sociale ale unei activități sunt de fapt probleme de comunicare, iar existența unei instituții se construiește (și) prin acest proces.

Dincolo de teoriile despre imagologie, o definiție coerentă a conceptului de *imagine organizațională* o vom prelua de la Valentin Bușu, care o definește prin trei coordonate. Astfel, imaginea unei instituții: a) are elemente simbolice și fizice; b) stabilește granițe între perceperea acestor elemente și orizontul așteptărilor (misiunea instituției); c) generează preferințe, atitudini și trenduri⁶.

Activitatea pompierilor îi aduce pe aceștia aproape de oameni în situații-limită în care viața și bunurile le sunt amenințate de distrugere. Când echipajele efectuează un act medical de prim-ajutor ori alte acțiuni de salvare a persoanelor aflate în pericol, ele transmit o serie de semnificații asociate salvării vieților omenești, justificându-și statutul prin cunoștințele și abilitățile dobândite. În urma misiunilor specifice, publicul percepe o imagine pe care o asociază curajului și eroismului. Ca urmare, pompierii sunt reprezentați simbolic prin termenul de „eroi”, actele fiindu-le încărcate de valori. Conceptul nu are determinante exacte în mintea publicului, astfel încât activitatea pompierilor și informațiile pe care mass-media le

³ Richard Dyer, *The matter of images: Essays on representations*, Routledge, 2013.

⁴ P. Popescu-Neveanu, *Dicționar de psihologie*, Editura Albatros, București, 1978, p. 337.

⁵ Ovidiu Ungureanu, Cornelia Munteanu, „Dreptul la propria imagine” în *Noul Cod Civil. Romanian Review of Private Law/Revista Romana de Drept Privat*, 2/2016, pp.9-30; Dan Valeriu Voinea, „The journalists' obligation of protecting the victims of sexual assault” în *Social Sciences and Education Research Review*, 2(2), 9/2015, p. 9.

⁶ Oprea Valentin Bușu, „Social Image and Brand Image of Organization” în *Business Management Dynamics*, 3(3)/2013, pp. 22-26.

transmite cu privire la acestea construiesc împreună imaginea unei expresii ale cărei semnificații se află în continuă schimbare.

Studiul de față a pornit de la coordonatele conceptului de *imagine instituțională* pentru a analiza felul în care îndeplinește aceste deziderate publicația specifică pompierilor. Putem emite cu această ocazie ipoteza că imaginea instituțională a pompierilor se reflectă asupra publicației pe care ei o emit, preluând din capitalul lor de încredere și transformându-l în audiență. Cu toate că tipăriturile militare sunt unele de nișă, presupunând un public specializat, revistele întocmite de pompieri au avut mereu cititori prin prisma necesității altor instituții și a cetățenilor de a se proteja de pericol și a fi informați privind legislația din domeniul situațiilor de urgență.

Elementele simbolice din imaginea publicației pompierilor au variat în funcție de schimbările instituționale (aparitia Apărării Pasive), transformările politice (instaurarea regimului comunist) și viziunea editorilor activi după anul 1989. Sigla Apărării Pasive (astăzi Protecția Civilă) s-a numărat printre primele simboluri ale revistei, asociat atacurilor aeriene din perioada celui de-Al Doilea Război Mondial. Regimul comunist a impus stema țării drept marcă principală sub care stăteau toate activitățile pompierilor, inclusiv publicațiile acestora. După Revoluție, sigla proprie instituției pompierilor s-a impus definitiv, până în numerele actuale ale revistei.

Într-un cadru larg al domeniului de activitate, elementele fizice ale imaginii instituționale pot fi considerate autospecialele de intervenție și tehnica din dotare. Acestea pot fi puse în legătură directă cu priceperea și experiența celor care le folosesc pentru a-și îndeplini îndatoririle de specialitate. Dacă vorbim despre instituția pompierilor, misiunea ei și elementele fizice sunt practic stabilite de persoanele care vin în contact cu publicul (precum purtătorul de cuvânt și inspectorii de prevenire) și de pompierii „de la front”, încadrați pe mașinile de stingere, descarcerare sau SMURD. În acest context, așteptările publicului se leagă de prezența lor concretă în anumite situații, ori de necesități complementare precum asigurarea consultațiilor tehnice pentru întocmirea unor documentații. Ambele tipuri de asistență oferă sentimentul siguranței și confortului în cazul unor pericole care amenință viața și bunurile. Atunci când este vorba despre publicația pompierilor, așteptările publicului cuprind primirea de indicații privind situațiile noi dintr-o comunitate, potențial periculoase, și modurile de comportare în fața acestora (atacuri aeriene, bombe incendiare, incendii, inundații, cutremure ș.a.). În plus, publicațiile militare, cum este și cazul celor editate de pompieri, oferă spațiu publicului specializat, interesat de descoperiri tehnice, soluții și repere diverse în domeniu. Toate acestea redau și explică misiunea instituției, umplând orizontul așteptărilor ce vin din exteriorul ei.

Cea de-a treia coordonată a imaginii instituționale face referire la generarea de preferințe și trenduri din partea publicului. Dacă o publicație

își dorește să aibă un impact pozitiv asupra cititorilor săi, ea trebuie să aloce resurse umane și materiale (colectiv redacțional, dotare cu tehnică modernă) pentru a se dezvolta, a se consolida și a menține o imagine bună, deci un capital de încredere. Preferințele, atitudinile și trendurile unei publicații sunt astfel strâns legate de cele ale publicului (în acest caz pompierii înșiși) și derivă din dezvoltarea tehnologiei și psihologia socială. În cazul studiat de noi, această dinamică nu a putut fi posibilă decât în ultimii doi ani, odată cu schimbarea politicii redacționale. Cu toate că eforturile individuale și de echipă ale pompierilor erau recunoscute la nivelul unităților, revista lor nu transmitea către un public mai larg povestea și imaginile militarului. Dezvoltarea tehnologiei multimedia, care a permis înregistrarea conținutului informațional pe dispozitive mobile și difuzarea lui pe internet, poate fi asociată noului accent pus pe imagine – instituțională și personală deopotrivă. Astfel, una dintre satisfacțiile morale obținute de pompieri în urma muncii depuse a devenit publicarea/difuzarea pozei militarului care se remarcă printr-o acțiune deosebită pe timpul serviciului sau în timpul liber.

Pornind de la aceste considerații, latura practică a studiului de față are drept subiect prima și cea mai longevivă revistă a pompierilor militari români, examinându-i scopul, conținutul și arhitectura de la începuturi până astăzi. Una dintre metodele utilizate în elaborarea documentării și analizei a fost obținerea unor mărturii orale ale redactorilor care au construit publicația timp de 20 de ani după Revoluție. Demersul nostru este momentan unic în cadrul istoriografiei publicațiilor specifice pompierilor. Cu toate că există numeroase studii dedicate altor reviste ale Ministerului Apărării Naționale, precum este cazul *Observatorului Militar*, publicațiile destinate pompierilor au rămas în afara sferei preocupărilor istoricilor de presă. Aici, merită recunoscut efortul lui Dan Gîju, care a integrat această presă scrisă în două volume privind *Istoria presei militare*⁷.

Prima revistă a pompierilor români. Prima revistă națională a pompierilor a luat ființă după Marele Război și reîntregirea României, într-o perioadă de dezvoltare și redefinire a structurilor militare din țară, atunci când a avut loc atât o reorganizare a administrației centrale și locale cât și o reșezare a întregii armate.

La 1 aprilie 1929 erau puse în funcțiune tiparele revistei de specialitate a pompierilor militari români, ca rezultat al efortului considerabil realizat de o echipă ambițioasă, care a înțeles rolul și atu-ul instituțional pe care-l poartă o asemenea publicație.

Anul 1929 marchează în trecutul pompierilor români două date semnificative: această apariție a primei lor reviste de specialitate, sub numele de *Buletinul Pompierilor Români*, precum și prima individualizare

⁷ Dan Gîju, *Istoria presei militare*, Editura Favorit, București, 2016.

la nivel național a instituției, prin transformarea, la 2 august, a Inspectoratului Pompierilor în Comandamentul Pompierilor Militari⁸.

Înființată în baza aprobării Marelui Stat Major al Ministerului de Război al României (v. nr. 44/1929), scopul publicației era „popularizarea științei focului, precum și a mijloacelor de prevenire, izolare, localizare și stingere a incendiilor”. Revista își propunea „să înlesnească ofițerilor de specialitate activi și de rezervă, cum și specialiștilor civili, publicarea studiilor, cercetărilor și observațiilor în știința focului”⁹. „Rostul buletinului ce-și începe existența astăzi” – afirma în prima pagină a numărului inaugural colonelul Gheorghe Pohrib, primul comandant al tuturor pompierilor din România – „este deci ca toți pompierii să-și împărtășească prin el vederile și nevoile, în scopul realizării unui plan unic de dezvoltare”¹⁰. Reflectând procesul de reorganizare și modernizare a pompierilor români, paginile publicației defineau și principalele preocupări ale instituției: „Dacă înainte vreme pompierii se mărgineau a veni și stinge focurile ivite, astăzi ei trebuie în rândul întâi să ia măsurile de prevenirea oricărui incendiu (...). Pentru aceasta, trebuie și muncă devotată, și pricepere multă”¹¹.

Denumită *Buletinul Pompierilor Români*, revista era structurată în 24 de pagini, incluzând cele patru coperti. Prima conținea numărul ediției, sumarul, costurile pentru cumpărători/tipărire și o listă cu revistele care fuseseră consultate pentru redactare. Acestea din urmă erau editate de structuri ale pompierilor din țări precum Franța, Anglia, Belgia, Italia, Germania, Austria. Coperta 2 cuprindea informații despre Comitetul de Direcție, Comitetul de Redacție și Comitetul Administrativ, delimitate de trei linii orizontale cu rol de design. Astăzi o numim simplu *caseta redacțională*. Paginile 3-4, precum și 23-24 (copertile 3 și 4), erau alocate anunțurilor și reclamelor vremii la echipamente, utilaje și accesorii destinate prevenirii și stingerii incendiilor.

La interior articolele erau aranjate pe una până la patru pagini, scrise pe două coloane, cu puține imagini. Ele tratau teme din regulamente militare, analize diverse, prezentări ale unor incendii din țară și din lume, descrieri ale operațiunilor de intervenție și ale unor utilaje și accesorii destinate prevenirii și stingerii incendiilor, învățăminte extrase din misiunile specifice, descrieri de fenomene fizice și chimice care aveau aplicativitate în domeniul de activitate, statistici, recenzii, cronici, expoziții și informații din lume, sfaturi practice, îndrumări privind prevenirea incendiilor la diverși operatori economici.

Revista prezenta în paginile sale conceptul și dezvoltarea activității de prevenire a incendiilor, de instruire a cadrelor. Articolele acopereau

⁸ Ion Panțuru, *File din istoria pompierilor români*, Serviciul Editorial și Cinematografic, București, 1983, p. 150.

⁹ *Pompierii Români*, nr. 3/1999, p. 3.

¹⁰ *Buletinul Pompierilor Români*, nr. 1/1929, p. 3.

¹¹ *Ibidem*, nr. 1/1935, p. 4.

întreținerea și funcționarea tehnicii de intervenție, cunoștințe tehnice de specialitate, organizarea și funcționarea formațiilor de pompieri civili, prezentări analitice de incendii din țară și străinătate, date din istoria pompierilor ori de cultură generală. S-au publicat materiale referitoare la întărirea rolului formațiilor de pompieri din mediul rural și informarea populației în vederea cunoașterii și respectării principalelor măsuri de prevenire și stingere a incendiilor, alături de materiale dedicate transmiterii și generalizării experiențelor extrase din intervenții în diverse situații de urgență. Despre acestea colonelul Pohrib scria: „conducerea acțiunii de stingere a unui foc este o operațiune ce impune comandantului de pompieri, pe lângă foarte mult curaj și pricepere, obligațiuni și răspunderi foarte mari, pe care în orice moment trebuie să le poată acoperi prin competență și personalitatea sa”¹². Analizând situația în care se aflau trupele de pompieri în perioada crizei interbelice, redacția revistei nota, în 1935: „Sufletul ce punem în toată activitatea noastră nu poate suplini și învinge întotdeauna lipsa dotării convenite, de aceasta trebuie să fie convinse autoritățile pe care le deservim”¹³.

Anii tulburi de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial aveau să curme apariția ritmică a publicației, întreruptă în ianuarie 1944. Doi ani mai târziu, inspectorul general al pompierilor, colonelul Aurel Nisipeanu, propunea reparația acesteia și elaborarea proiectului unui nou număr. Faptul se împlinea abia în ianuarie 1948. În primul număr reapărut, noul inspector general, colonelul Mihai Anastasiu, afirma că revista își propunea publicarea de articole referitoare la „probleme de natură tehnică, de dotare și de prevenirea și stingerea incendiilor; probleme cu caracter educativ; chestiuni de cultură generală; realizări în domeniul pompieristic la orașe și în mediul rural; (...) informațiuni, statistici și recenzii”¹⁴. În realitate, după modificarea denumirii revistei în aprilie același an, conținutul acesteia scădea în varietate, materialele rezumându-se la probleme de specialitate¹⁵. Au dispărut din paginile publicației dezbaterile și prezentările, precum și traducerile din literatura străină, această schimbare de conținut reflectând închiderea generală la care era supusă întreaga societate românească. Au devenit preponderente materialele tehnice dedicate prevenirii incendiilor, domeniu aflat în plină evoluție, concretizată prin înființarea (în septembrie 1953) a inspecțiilor regionale de prevenirea incendiilor¹⁶.

O publicație de cultură generală în perioada comunistă.

Ulterior celui de-al doilea război mondial, *Buletinul pompierilor români* a fost redenumit, devenind revista *Paza contra incendiilor*. Ea a continuat să

¹² Ibidem, p. 5.

¹³ Ibidem, p. 3.

¹⁴ Ibidem, nr. 1/1948, p. 4.

¹⁵ *Pompierii Români*, nr. 5/1992, p. 5.

¹⁶ Ibidem, nr. 8/1998, p. 4.

fie editată la București, publicarea fiindu-i reluată, după cum s-a menționat, în ianuarie 1948.

În ianuarie 1954 ea și-a schimbat din nou denumirea și structura, apărând în două serii, diferite în titlu și conținut. Anunțul laconic, dar explicit, al acestei transformări afirma următoarele: „Revistei noastre trasându-i-se sarcini noi, în ceea ce privește conținutul ei, vechiul titlu de *Revista Pompierilor* a devenit necorespunzător (...). Pe viitor, titlul revistei pentru sectorul industrial va fi *Prevenirea Incendiilor*, iar pentru sectorul agricol *Paza Contra Incendiilor*”. Tematica revistei a devenit mai variată; alături de materiale dedicate organizării și instruirii formațiilor civile de pompieri, prevenirii și stingerii incendiilor sau cunoștințelor tehnice de specialitate au apărut și articole de cultură generală, istorie, magazin¹⁷.

După numai doi ani revistei i s-a schimbat din nou denumirea, după ce Comandamentul Pompierilor a devenit Direcția de Pază contra Incendiilor. Astfel, din ianuarie 1956 publicația s-a numit *Paza Contra Incendiilor*, titlu pe care avea să îl păstreze până în decembrie 1989.

Ajunsă în 1955, la 26 de ani de la apariție și recunoscută sub denumirea de *Prevenirea Incendiilor*, publicația avea coperti de culoare roșu aprins, în fundalul unei fotografii monocrome. Simbolistica acestei culori nu era relevantă, fie că era vorba de foc, noblețe, sacrificiu; importantă era apariția ei, continuitatea unei publicații cu vechime.

Numărul de pagini avea să crească cu 12, ajungând la 36 cu tot cu cele patru coperti. Pe coperta 1 apăreau elemente ca numărul revistei și titluri din cuprins. În coperta 2 se regăsea, pe lângă cuprinsul integral, cu titlurile articolelor, autorii acestora, paginația, și informații generale referitoare la redacție și ediția tipărită. Copertile 3 și 4 aveau rolul de a ușura lectura specializată prin simțul umoristic al caricaturilor, ce transmiteau în principal mesaje de prevenire a incendiilor sau scoteau în evidență greșeli făcute prin nerespectarea măsurilor specifice. Titlurile erau însoțite de imagini, renunțându-se la simplitatea lineară de până atunci. Se înlocuia scrisul negru cu cel de culoare albastru-indigo sau roșu-bordeaux, apariția letrinelor la începutul articolelor, introducerea mai multor poze, monocrome, în articole.

Alte două inovații în arhitectura revistei de la acea vreme dădeau dovadă de curaj editorial: distribuirea pe două pagini, cu continuare de pe verso pe față, formând un ansamblu de landscape, și introducerea casetelor de text în cadrul unor articole, ajungându-se astfel la o structură internă cu totul diferită față de cea utilizată în primii 25 de ani de existență ai publicației.

Articolele tratau activități specifice desfășurate de pompieri, de la intervenții și prevenire la instruire, exerciții de pregătire și înștiințări. Erau propuse materiale despre industrializare și implicarea pompierilor în aceste obiective, dar și consfătuiri cu cititorii, creându-se un dialog permanent

¹⁷ Ibidem, nr. 5/1992, p. 3.

între redacție și publicul-țintă. Există chiar și o rubrică de sport, unde erau descrise inclusiv meciuri de fotbal.

Odată cu apariția numărului 9 din 1963 și cu aniversarea Zilei Pompierilor Militari Români au fost propuse copertile cu ilustrații color reprezentând activități specifice pompierilor militari. Trecerea de la monocromie la imagini colorate reprezenta un nou și important capitol în activitatea publicațiilor militare de specialitate.

Prevenirea Incendiilor după anii 1970. Un alt pas înspre modernizarea arhitecturală a publicației a avut loc în 1970. Cum deja se obișnuia de 7 ani, pe coperta 1 se afla dispusă, pe toată suprafața, o fotografie color peste care erau trecute date de identificare, cu numele și numărul revistei, iar pe copertile 2, 3 și 4 rămâneau aceleași informații învechite, reprezentate de ilustrații monocrome pe fundal roșu.

Se păstra același format de 36 de pagini cu tot cu cele patru coperti, fără ca acestea să fie numerotate; se menținea scrisul articolelor pe 3-4 coloane, însă cu fotografiile mai clare, superioare calitativ, cu aceleași elemente de design.

În primele numere s-a remarcat reintroducerea stemei. Chiar dacă aparținea Partidului Comunist Român, ea era totuși un simbol național, care avea rolul de consolidare a statutului unei publicații. Acest lucru s-a păstrat până în prezent, stema actuală fiind cea a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (I.G.S.U.). Un alt element nou era introducerea casetei redacționale în partea de sus a primei pagini. Totodată, avea loc o diminuare considerabilă a mărimii fontului în textele articolelor, ceea ce însemna o creștere cantitativă a materialelor. Acestea aveau titluri scrise în culori deschise, vii și provocatoare (verde deschis, galben, portocaliu).

Anii '70 găesc revista cu cel mai numeros colectiv redacțional, cu articole scrise atent, o organizare eficientă și o prezentare grafică în continuă modernizare. Către sfârșitul anilor '80, disimulate sub forma unor rubrici de noutăți tehnice în domeniul pazei și stingerii incendiilor, au reapărut informații profesionale din presa străină de specialitate, ca și pagini de cultură generală, mozaic, umor și sport. Tot în această perioadă publicația și-a reînnoit statutul, prin obținerea unei autorizații de funcționare emise de Consiliul Culturii și Educației Socialiste (nr. 127 din martie 1986). Treptat, ea a devenit un organ de propagandă, paginile sale, ca de altfel ale întregii prese românești din acea perioadă, reflectând „mărețele înfăptuiri ale epocii de aur“.

Revista *Prevenirea Incendiilor devine Pompierii Români* în decembrie 1989. În 1988 publicația și-a redus numărul paginilor de la 36 la doar 24, începând să fie numerotate și copertile. A crescut dimensiunea fizică, lățimea revistei mărindu-se la 250 de milimetri.

La sfârșit de an, culoarea își făcea simțită prezența în paginile de mijloc, începând cu numărul 12 din 1988 fotografiile articolelor fiind color, nu doar monocrome.

Revoluția Română din decembrie 1989 a găsit revista pompierilor în postura unei publicații profesionale de calitate, care acoperea aproape toate domeniile apărării împotriva incendiilor. Ultimul număr al anului a fost oprit în tipografie și înlocuit cu o ediție specială – sub denumirea de *Pompierii Români* – al cărei conținut reflecta efervescența momentului și cuprindea inclusiv o „profesiune de credință”:

„vom relata în paginile publicației noastre (...) despre curajul și abnegația pompierilor români, care înțeleg să slujească, chiar și jertfa supremă, flacăra sfântă a revoluției, luptând pentru a apăra de flăcările incendiilor viețile concetățenilor și avuția poporului”¹⁸

Cu toate că numărul de pagini a scăzut, conținutul propriu-zis rămânând de doar 20, pentru prima dată în istoria publicației avea loc o îmbunătățire semnificativă a calității suprafeței de tipărire prin introducerea hârtiei lucioase, care oferea avantaje la tipărirea offset. Bineînțeles că, odată cu acest mare și important pas, totul devenea cât se putea de clar și mai ales viu colorat. Odată cu numărul 7 din 1994 coperta a înfățișat titluri ale articolelor mai importante din cuprins. Acest mod de prezentare a fost utilizat mult timp, renunțându-se la el în 2017, odată cu trecerea în rezervă a longevivei conduceri de până atunci.

În ciuda culorii copertelor, ce furau imediat ochii cititorilor, interiorul era la fel de rustic, același text negru pe hârtie plină de impurități lemnoase. În paginile publicației reușeau să își facă loc tot mai multe reclame cu specific pompieristic, amplasate într-un mod evident în locul lăsat gol de mesajele tipice epocii apuse.

Un alt element de design, obligatoriu în ziua de azi, își făcea apariția pentru prima dată. Poziționată pe pagina 3, în partea stângă, era fotografia Monumentului Eroilor Pompieri, simbol al onoarei, curajului, devotamentului, jertfei și demnității pompierilor militari români, ridicat în amintirea luptei din Dealul Spirei din 13 septembrie 1848.

Odată cu definirea noului cadru legislativ și cu elaborarea actelor normative de profil, revista a publicat aceste documente alături de comentarii necesare prezentării și explicării modului lor de aplicare.

Publicația și-a redefinit statutul printr-o Hotărâre de Guvern (nr. 638/1997) care i-a reglementat modul de funcționare, clarificându-i situația administrativă după câțiva ani de dificultăți financiare, depășite cu eforturi și cu o mobilizare unanimă a pompierilor din țară, solicitați să sprijine continuitatea tipăriturii.

¹⁸ Ibidem, decembrie 1989, p. 2.

Pompierii Români la 13 ani după Revoluție. La jumătatea lui 1995 dimensiunea revistei s-a micșorat, formatul clasic A4 primind încă 8 pagini, ajungând la 28 inclusiv copertile. În 1997 suprafața s-a redus iarăși, s-au adăugat 8 pagini, rezultând un format cu 36 de pagini, păstrat până în decembrie 2018.

În 2007, după doi ani de la înființarea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență ca instituție publică, prin unirea Corpului Pompierilor Militari cu Protecția Civilă (2004), tehnoredactorii revistei au început să folosească hârtia lucioasă, fiind sprijiniți atât de noile tehnologii cât și de factorii decizionali. Formatul A4 a permis mai mult spațiu, deci mai multă informație în cele 36 de pagini.

Au devenit obișnuite rubricile destinate prezentării activității neîntrerupte a pompierilor pe frontul incandescent, problemele cu care aceștia se confruntă, opțiunile de dezvoltare a instituției și nevoile de dotare. Articole tehnice, noutăți științifice, portrete de pompieri, subiecte de relații internaționale, sunt doar câteva din gama largă a temelor abordate în această perioadă. A avut loc o fluctuație a personalului redacțional, care și-a pus amprenta și asupra conținutului revistei, încercându-se menținerea unui grup relativ stabil de colaboratori și corespondenți, necesar creșterii calității publicației.

Din interviurile luate primilor redactori activi după anul 1990, apoi celor ce au îngrijit publicația în urma unificării instituționale, am extras câteva stări de spirit și informații despre situații dificile întâlnite de-a lungul anilor de existență a revistei. Martori ai activității colegilor lor din teren, redactorii au remarcat cum greutățile întâlnite în misiuni au fost întâmpinate cu stoicism, cu fermitate morală, cum prezența instituției a fost permanentă acolo unde neglijența, nepăsarea sau reaua voință au provocat tragedii, acolo unde sacrificiul pompierilor în lupta cu flăcările se contopea cu propria lor viață.

Discutând cu militarii din prima linie a focului, redactorii au arătat lumii aspecte ale războiului, furia marilor incendii, prăpădul cutremurului din 1977. Dezvoltarea societății i-a obligat pe pompieri să țină pasul cu cerințele care se impun pentru protecție, nu numai în contra incendiilor ci și în fața fenomenelor naturale devastatoare, a avariilor produse în marile instalații tehnologice și în evoluția tehnicii de stingere. Astfel, cauzele și efectele acestor evenimente distrugătoare au fost mereu analizate. Obiectivitatea materialelor publicate a fost permanent cel mai bun „doctor” pentru vindecarea bolilor numite *nepricepere*, *necunoaștere* și *neglijență* în domeniul situațiilor de urgență.

La întrebarea „Ce-i trebuie revistei în etapa actuală și în viitor?”, răspunsul redactorilor de după anul 1989 ai *Pompierilor Români* a fost unanim: sprijinul material pentru apariție și difuzare, din partea tuturor celor care răspund de activitatea de prevenire și stingere a incendiilor. „După părerea mea” – a declarat, în calitate de fost redactor, colonelul

Valentin Uban – „un pompier, un primar, un patron sau un director care nu se informează din paginile acestei publicații greșesc. Disparația unei vieți omenești sau distrugerea de bunuri materiale prin incendii trebuie să se constituie în culpe pentru cei care răspund de activitatea de prevenire și stingere a incendiilor. Lucrătorii revistei trebuie să fie în prima linie pentru veridicitatea faptelor, fără părtinire. Pentru ei datoria să fie cerința zilei”¹⁹.

În cei 92 de ani de activitate, revista pompierilor români a fost fanionul educației civice în domeniul prevenirii și stingerii incendiilor, de promovare a noutăților tehnico-științifice și a legislației în domeniul situațiilor de urgență. Pentru toți cei care au depus eforturi pentru continuitatea publicației, cunoașterea a fost cerința zilei, iar cuvântul – umbra faptei.

Revista Pompierii Români astăzi. Anul 2019 a venit cu un nou început în cadrul redacției publicațiilor de specialitate editate de I.G.S.U. *Pompierilor Români* i-a fost regândit designul, activitatea în general, pentru ca revista să nu devină plictisitoare, intrând într-o rutină care să o arunce în uitarea sau indiferența cititorilor.

Pentru prima dată, și chiar la aniversarea a „Nouă decenii de tipare publicistice”, după cum s-a intitulat primul articol din noul format, simbolică revistă a pompierilor români a renunțat la apariția lunară. Rămasă cu un colectiv redacțional înjumătățit față de efectivul necesar, angrenat în publicarea a trei reviste, cu un mare vid de activități, s-a luat hotărârea de a se reface strategia pentru binele *Pompierilor Români*. După un amplu proces administrativ, în 2019 s-a concluzionat ca revista să fie trimestrială, la fel ca sora ei mai mică, *Protecția Civilă*, dar cu un număr de 60 de pagini, cu tot cu cele patru coperti.

Cu toate că redacția a fost redusă, designul paginilor și abordarea articolelor au rămas reprezentative pentru Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, instituția care o editează. Astfel, cea mai mare realizare vizibilă în noul proiect o reprezintă alinierea la standardele exigente de design și tipărire ale tipografiilor de top. Prin intermediul programului de prelucrare electronică a paginilor de revistă, redacția are posibilitatea de a înainta publicația spre tipar fără ca tipografia să intervină asupra spațiului arhitectural, cum s-a făcut timp de 90 de ani. Dacă până la începutul anului 2019 designul era realizat de tipografie, la propunerea arhitecturală a acesteia și cu acordul redacției, în prezent totul se află la nivelul imaginației artistice a tehnoredactorului.

O altă schimbare mare și importantă a constituit-o crearea unui logo al revistei, un simbol de autenticitate, originalitate, stabilitate și greutate profesională, la care s-a adăugat refacerea în întregime a spațiului arhitectural de pe copertile 1 și 4, ce reprezintă interfața cu publicul-țintă. Astfel, au dispărut denumirea și sigla ovală fără însemnătate, ambele

¹⁹ Interviu luat în Capitală cu ocazia Zilei Pompierilor din România (13 septembrie 2019).

situate inițial în josul paginii, în favoarea denumirii situate sus, scrisă cu alb, asemenea nobleței armei pe care o reprezintă, și așezată pe fundal roșu, ce înseamnă spiritul de sacrificiu, dragostea de semeni și focul.

În interior, cuprinsul apare împreună cu fotografia Monumentului Eroilor Pompieri, dispus pe alb, la care se adaugă ilustrații din cadrul celor mai importante articole. Designul urmează a se schimba odată la doi ani publicistici, echivalentul a opt numere de revistă. Sus, în dreapta, apare în format mare logo-ul revistei, asemenea numelui de pe coperta 1, care se regăsește într-o dimensiune mult mai mică pe fiecare pagină impară.

Articolele sunt dispuse pe categorii distincte, într-un spațiu arhitectural de pagini cu număr par, cel puțin două. Sunt abordate teme din categoria evenimentelor aniversare, a activității instituționale de la nivelul eșalonului superior cu răsfrângeri în unitățile subordonate, a achizițiilor, atât de numeroase în această perioadă, și a dezvoltării instituționale. Conținutul continuă cu rubrica „Eroii dintre noi”, unde sunt prezentați pompierii ce s-au remarcat în activitatea profesională, în evenimente la care au luat parte individual sau împreună cu echipa, atât în timpul serviciului cât și în timpul liber. Prevenirea incendiilor își are locul binemeritat, după o prezentare succintă a evenimentelor ce au avut loc în perioada de referință a numărului de revistă și pentru care nu s-a alocat spațiu publicistic separat. Ultima parte a publicației este destinată pregătirii profesionale, competițiilor, tehnologiilor moderne și articolelor din afara sferei pompieristice. Această structură este ușor de parcurs pentru fiecare cititor, în funcție de interes și pasiuni, publicul-țintă intuind unde să găsească informația dorită²⁰.

Titlurile, textele articolelor și numele autorilor sunt scrise cu același font, au același format și aceleași mărimi ale caracterelor, având diverse orientări, toate într-o tipologie bine definită. Aceste detalii consolidează semnătura revistei, o caracteristică aparte a fiecărei publicații.

Fotografiile, ilustrațiile și alte elemente de design sunt moderne, fără zgomot arhitectural, fără chenare sau limitări care să țină în loc imaginația publicului. Totul pune accent pe dialog sau comunicare, o relație obligatorie între cei care realizează o publicație și publicul ei țintă.

Elementele de design secundare se schimbă de la un articol la altul, fiind adaptate cerințelor actuale; excepție fac articolele de continuitate, care își păstrează elementele de design, fiind astfel mai ușor de identificat de cititori.

Un alt element nou-apărut îl constituie datele de contact cu redacția și cu instituția editoare prin intermediul rețelelor de socializare, toate fiind amplasate la final, în josul copertii 4.

Revoluția arhitecturală produsă în 2019 a avut ca scop evidențierea prestigioasei publicații, așezarea ei în locul frontal ce i se cuvine, pentru a-i

²⁰ *Pompierii Români*, nr. 1/2019, p. 7.

reprezenta cu succes pe militari, ca o carte de vizită a celor ce luptă pentru binele semenilor și care formează, filă cu filă, cartea noastră de istorie.

Începând cu anul 2020 revista *Pompierii Români* este distribuită lunar, cu titlu gratuit, Inspectoratelor din țară. Publicația poate fi citită de abonați, persoane fizice și juridice, atât pe hârtie cât și în format electronic, pe site-ul instituției pompierilor.

Concluzii. Întreaga evoluție a publicației, indiferent sub ce titulatură a apărut ea și prin ce epoci a trecut, a fost o oglindă a vieții și activității pompierilor militari din țara noastră, constituindu-se într-o adevărată istorie a acestora: fragmentată, nesistematică și lipsită de o viziune de sinteză, dar cu rolul unei istorii cotidiene publicate.

Cercetarea trecutului acestor tipărituri de nișă este echivalentă cu reconstituirea unor momente din istoria pompierilor militari. În demersul nostru, am apelat la mărturiile orale ale foștilor redactori, am strâns fotografiile din redacție și am analizat evoluția arhitecturii revistelor pentru a înțelege diferitele moduri în care ea a comunicat, conținutul mesajului pe care a vrut să-l transmită, greutățile care au fost întâmpinate în tipărire și crearea unei identități.

Studiul deschide calea către o viitoare cercetare asupra construirii identității organizaționale (imagea pompierilor în societate), a modalităților de transmitere creativă a mesajului către cititori/public și a imaginii pe care și-o face publicul despre instituție.